

ชื่อเรื่อง : เครื่องข่ายการสื่อสารเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา “ลำน้ำน้อย”

อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปาริฉัย อ่อนสอาด สถาบัน : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

และอาจารย์ประดิษฐ์ รัตนวิจารณ์

ปีที่พิมพ์ : พุทธศักราช 2546

สถานที่พิมพ์ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

แหล่งที่เก็บรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ : ศูนย์วิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

จำนวนหน้างานวิจัย : 204 หน้า

ลิขสิทธิ์ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง เครื่องข่ายการสื่อสารเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา “ลำน้ำน้อย” อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงสหวิทยาการ ผสมผสานรูปแบบการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเลือกชุมชนที่จะศึกษาสี่แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลผักไห่ เทศบาลตำบลลาดชะโด องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าโคก และองค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด ทั้งสี่แห่ง ตั้งอยู่ริมลำน้ำน้อยและเป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวและมีกิจกรรมเกี่ยวเนื่อง อาทิ วัฒนธรรม ประเพณี การละเล่น หัตถกรรมพื้นบ้าน ดนตรี และอาหารพื้นบ้าน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1.) สังกเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของอำเภอผักไห่จากอดีตถึงปัจจุบัน (2.) วิเคราะห์เครื่องข่ายการสื่อสารเพื่อพัฒนาอำเภอผักไห่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (3.) ประเมินสภาพความพร้อมโดยวัดจากตัวชี้วัด 4 อย่าง คือ สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือ มีทำเทียบเรือ มีแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน และมีที่ค้างแรมในหมู่บ้าน หรือ โฮมสเตย์

ผลการวิจัย พบว่า อำเภอผักไห่ตั้งอยู่ริมลำน้ำน้อยเป็นชุมชนเก่าแก่ครั้งสมัยละโว้ มีอดีตที่น่าภาคภูมิใจ กล่าวคือพระพุทธรเจ้าหลวง เสด็จประพาสต้นถึงสองครั้ง ทรงบันทึกในจดหมายเหตุ เสด็จประพาสต้น โดยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (พ.ศ.2447) และบันทึกในราชหัตถเลขาของพระพุทธรเจ้าหลวง (พ.ศ.2451) ถึงความเจริญของชุมชนบ้านปากไห้ ในการเสด็จทั้งสองคราว ทรงประทับแรมที่บ้านหลวงวาริโยธารักษ์ (บ้านตึก) ซึ่งเป็นนายอำเภอคนแรกของอำเภอผักไห่ ปัจจุบัน รกร้างเหลือเพียงหอนั่งริมน้ำ นอกจากผักไห่จะเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรม ประเพณี และโบราณสถานที่มีค่าแล้ว ยังมีลำน้ำน้อยเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญ อุดมด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร และสัตว์น้ำนานาชนิด ถึงขนาดมีคำกล่าวที่ว่า “จะจับกุ้งต้องแหวกปลา” ต่อมามีการสร้างเขื่อนชลประทาน โบราณสถานหลายแห่งเหลือเพียงซาก เนื่องจากประชากรวัยทำงานทิ้งถิ่นเหลือแต่เด็ก และคนชรา อย่างไรก็ตาม ผักไห่ยังคงมีทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางธรรมชาติที่ทรงคุณค่าเหลือไว้ให้ลูกหลาน นำที่จะรื้อฟื้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

สำหรับ เครือข่ายการสื่อสารเพื่อพัฒนา "ลำน้ำน้อย" ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1.) กลุ่มข้าราชการประจำ โดยมีนายอำเภอ ถือเป็นสื่อบุคคลที่มีความสำคัญ สามารถบูรณาการคุณสมบัติ 4 ประการ ได้แก่ นักพัฒนา นักประสาน ผู้ชี้แนะ และผู้ดูแล สำหรับการสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มข้าราชการประจำ ใช้เครือข่ายการสื่อสารแบบครบวงจร และใช้ช่องทางการไหลของข่าวสารทั้งแบบทางการและแบบไม่เป็นทางการ ส่วนการสื่อสารระหว่างกลุ่ม (กับข้าราชการส่วนท้องถิ่น) ใช้เครือข่ายการสื่อสารทั้งแบบเป็นทางการด้วยสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ เอกสารราชการ การสั่งการ การประชุม เป็นต้น และการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการด้วยการสื่อสารระหว่างบุคคล ได้แก่ การพูดคุยสนทนาตามงานเลี้ยงต่างๆ การสัมมนา กึ่งพัก ผ่อนนอกสถานที่ การแลกเปลี่ยนดูงาน เป็นต้น (2.) ผู้นำชุมชน พบว่า นายกอบต. หน้าโคก รับทราบข่าวสารและนำไปเผยแพร่แก่สมาชิกผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายมากที่สุดและกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่งตอบว่าไม่เคยได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนผู้ที่ได้รับทราบข่าวสารแล้วเกิดความรู้/ความเข้าใจจากสื่อบุคคลมากที่สุด รองลงมาเสียงตามสาย และเอกสารราชการ ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการรับทราบข่าวสารเพิ่มเติม โดยผ่านเสียงตามสายมากที่สุด รองมา สื่อบุคคล และเอกสารราชการตามลำดับ (3) กลุ่มแม่บ้านและผู้ประกอบการ พบว่า ชุมชนที่มีความพร้อมมากที่สุด ได้แก่ ชุมชนศรีวิเชียร ในตำบลหน้าโคก เพราะมีกลุ่มผู้นำสตรีที่เข้มแข็ง อีกทั้งมีเครือข่ายที่มีธุรกิจที่มั่นคงรองรับอยู่ สำหรับความพร้อมของชุมชน ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างของ อบต. หน้าโคกมีความเป็นไปได้มากที่สุดเพราะมีพื้นฐานการรวมตัวเรื่องอาชีพ (ศูนย์การเรียนรู้สตรีศรีวิเชียร) รองลงมาอบต.ลาดชิดมีพื้นฐานการรวมตัวเรื่องสิ่งแวดล้อม

ด้านข้อเสนอแนะ หากต้องการพัฒนาอำเภอผักไห่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเป็นรูปธรรม ควรมีการบริหารจัดการ ดังนี้ (1.) ต้องมีการจัดตั้งองค์กรท่องเที่ยวที่เกิดจากการรวมตัวของภาครัฐ/เอกชน เพื่อร่วมรับผิดชอบ โดยใช้เครือข่ายการสื่อสารแบบครบวงจรทั้งแบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการเพื่อให้สมาชิกได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วน (2.) สำหรับการสื่อสารกับสมาชิกในแต่ละชุมชน นอกจากต้องอาศัยสื่อบุคคลแล้วควรใช้ประโยชน์จากเสียงตามสายมากขึ้นด้วย (3.) ควรมีการสร้างเครือข่ายการสื่อสารระหว่างชุมชน (ทั้งภายใน/ภายนอกอำเภอ) เพื่อแลกเปลี่ยนดูงานระหว่างกัน (4.) ควรมีการพัฒนาเว็บไซต์ท่องเที่ยวสำหรับชุมชนที่มีความพร้อม ได้แก่ อบต.หน้าโคก และอบต.ลาดชิด โดยสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป การลงตรวจสอบสภาพพื้นที่ รวมถึงการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง มีความเห็นว่าสามารถพัฒนา "ลำน้ำน้อย" ในพื้นที่อำเภอผักไห่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างแน่นอน

Title : **Communication Networks for Eco-tourism Resource Development : A Case Study of
“ Noi River” Phakhai District Ayuthaya Province.**

Researcher : **Mrs. Pacharee Onsaard.**

Institution : **Dhurakijbundit University.**

Mr. Pradit Rattanawijarn.

Year of Publication : **2003**

Publisher : **Dhurakijbundit University.**

Number of Page : **204 Pages**

Copy right : **Dhurakijbundit University.**

Abstract

The study on “communication network for Eco-tourism development: A case study in Phakhai District, Ayuthaya Province” was mixed with both qualitative and quantitative research methods. Four communities on the banks of the Noi River were chosen for the study. They were: Phakhai Municipality, Lard Chado Municipality, Na Khok Tambal Administrative Organization, and Lard Chid Tambol Administrative Organization. The purposes of the study were: (1) to synthesize the changes in Phakhai District from the past to the present, (2) to estimate the readiness from four indicators: cooperation of the members, piers, shops for community products and houses for home-stay, and (3) to analyze communication network to develop Phakhai District to be an Eco-tourism source.

The results of the study indicated that Phakhai District was the old community traced back to the Lopburi period, i.e. King Rama V visited their twice. From the archive of the royal visit by Somdej Kromphrayadamrongrajanubhap (1904) and the record of King Rama V (1908). Phakhai was not only famous for its cultures, traditions and previous ancient places but also its agricultural products and aquatic animals. Since the working-force people migrated their home land to work in big cities where they left behind the old and children and many ancient places in deserted. Luckily, Phakhai still had its own cultural and natural fund that should be restored to be tourist resources.

For the readiness of people in Eco -tourism development, it was found that the samples from every community rather had good knowledge and understanding. For the realization, Na Khok Tambol Administrative Organization had the highest average point, and then Lard Chid Tambol Administrative Organization, Phakhai Municipality and Lard Chado Municipality respectively. For the cooperation of the sampling groups, Lard Chid TAO had the highest average point and followed by Na Khok TAO, Phakha Municipality

and Lard Chado Municipality. For the readiness of the community leaders, the Chiefs of Na Khok TAO and Lard Chid TAO rightly understood the meaning of Eco-tourism. The Lord Major of Lard Chado Municipality gave the best idea on Eco-tourism in expect and then the chief of Lard Chid TAO, Na Khok TAO, and the president of Ban Khiaw community. For the readiness of each community to be developed for Eco-tourism, Na Khok TAI had the best possibility and then Lard Chid TAO.

For the topic on "Communication network to develop the Noi River to be an Eco-tourism source, the samples were divided into 3 groups: (1) Civil officials, the chiefs of districts were considered as the most important Personal media that could be integrated with four qualifications, i.e. developer, negotiator, consultant and supervisor. For the communication among the civil officials, two kinds of communication were used full-circulate communication link and information channel in both vertical and horizontal ways. For the communication among the groups, both formal and informal communications were used. (2) Community leaders consisted of local political officials. The results showed that the Lord Major of Lord Chado and the Chief of Na Khok TAO received information from government documents, district meeting, neighbours, friends and relatives. The president of Ban Khiaw community members, the chief of Na Khok TAO called an informal meeting, placed posters, gave an announcement through the loud speaker and talk similar to The Lord Major of Lard Chado and the Chief of Lard Chid TAO regardless of placed posters, while the president of Ban Khiaw community called an informal meeting. It was shown that the Chief of Na Khok got most information and spread it to his members through way of communication. According to additional observation and interview, Sri Wichian community in Na Khok TAO is the most ready community because of a strong woman leading group and relatives who ran permanent business to support.

The informal interview 243 samplings were indicated that almost half of the samplings never had any information about how to develop the community to be an Eco-tourism resource. For those samplings who had received the information, they mostly got it from personal media, loud speaker and government documents. Most samplings wanted to get information in addition from communication tools mentioned above.

For suggestions, if the government wants to develop Phakhai District to be an Eco-tourism resource, the management should be as follows: (1) to set up tourism organization originated from the cooperation between government and private sector to

cohesively play the role together and use information link in the form of formal and informal ways. (2) To set up communication network among communities in order to exchange their work, data, plans, and practices. (3) To develop tourist website for the ready communities, i.e. Na Khok TAO and Lard Chid TAO. From the field survey, data analysis and sampling interview, the Noi River in the area of Phakhai District can be certainly developed into an Eco-tourism resource.

D
P
U